

Funkční období zástupců zemského výboru, zástupců hl. m. Prahy a města Brna, náboženských obcí a učitelstva bylo šest let. Všichni členové zemské školní rady museli před nástupem do funkce složit přísahu věrnosti republice.

Zemská školní rada se dělila na český a německý odbor, přičemž zástupci náboženských obcí patřili do obou odborů, ostatní zástupci patřili vždy do toho odboru, jehož měli národnost.

Na Slovensku a Podkarpatské Rusi zemské školní rady nevznikly a jejich úlohu přejímaly buď zemské úřady, nebo referáty Ministerstva školství a národní osvěty v Bratislavě a Užhorodu.

Zemský školní inspektor dohlížel mj. na obecné a měšťanské školy, ovšem hospitace na těchto školách prováděl v delších časových úsecích a kontroloval běžnou činnost okresního školního inspektora. Pokud však byly zaznamenány případy vymykající se běžné agendě okresních školních inspektorů, pak byl případ řešen právě ve spolupráci se zemským školním inspektorem. Dále zemští školní inspektoři dozírali na činnost středních škol a učitelských ústavů, kde minimálně jednou za šest let měli vykonat všeobecnou inspekci, vedle toho však vykonávali i průběžné dílčí inspekce. Rovněž musel zemský školní inspektor dohlížet na činnost místních školních rad a okresních školních výborů a na činnost zkušebních komisí, které zajišťovaly průběh zkoušek učitelské způsobilosti pro obecné a měšťanské školy.

• • •

Dvě tváře školních inspektorů

„Hlavní náplní mé činnosti byly návštěvy na školách. Nepokládal jsem je za formalitu a nekonal je bez plánu předem připraveného. ... Z dvoutřídek jsem vyhledával především ty, na nichž vyučovali učitelé manželé. Chtěl jsem zjistit, mají-li pravdu ti, kdož tvrdí, že je to škole na škodu, že totiž rodinné poměry mají nepříznivý dopad i ve školní práci: svádějí prý k povrchnosti, nedostatečné přípravě a ke zkracování vyučování. Na svých návštěvách dvoutřídek s manželským párem jsem se dost často přesvědčil, že jde jen o pověst. Většinou jsem shledal, že taková dvoutřídky byla v dobrých rukou. Přesvědčoval jsem se, že učitelka byla svému manželovi spíše ostruhou než brzdou. ... Do průběhu vyučování jsem nezasahoval, nechal jsem učitele pracovat v klidu. Přitom jsem mohl zjistit jeho přípravu na vyučování, jeho vyučovací metody, jeho didaktickou dovednost a obratnost a jeho pedagogický takt. Teprve ke konci hodiny vyučování jsem si vyžádal taktičtí formou od učitele dovolu, abych se mohl přesvědčit, do jaké míry si žáci osvojili probírané a popř. probírané učivo z posledních hodin. To bylo pro mne důležitější, než zjišťování, byly-li učební osnovy plněny. ... Velmi odpovědnou i velmi nevděčnou prací bylo hodnocení působení jednotlivých učitelů. Snažil jsem se být objektivní, učitele jsem si neidealisoval, viděl jsem v něm člověka, který má jako každý z nás své přednosti a chyby.

(Bohumil Pluhař: Vzpomínky ze škol a ze školských úřadů. NPMK, podsírka Písemnosti a tisky, inv. č. 30A-7.)